

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Державна казначейська служба України: сайт. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua> (дата звернення: 15.04.2023).
2. Постанова Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» від 17.07.2020 № 807-IX: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text> (дата звернення: 18.04.2023).
3. Єдиний казначейський рахунок. 2022. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/ekr/2022/> (дата звернення: 24.04.2023).
4. Lushpiienko Y., Sandiuk H. and other. Special procedures for electronic public procurement. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. Volume 22, Special Issue 2. 2019. P. 1–6.

Курганська Е. І.

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів
Одеського національного економічного університету

Єрошенко О. Б.

канд. юрид. наук, магістр державного управління,
магістрант (здобувач вищої освіти)
ОП «Управління публічними фінансами»
Одеського національного економічного університету

СПЕЦИФІКА КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ВИДАТКАМИ

У тезах виявлено основні аспекти казначейського обслуговування місцевих бюджетів у сучасних умовах, їх специфіку. Проаналізовано видатки місцевих бюджетів на прикладі Одеської області.

Ключові слова: казначейське обслуговування, місцеві бюджети, єдиний казначейський рахунок, Державна казначейська служба.

Процес казначейського обслуговування місцевих бюджетів орієнтований на результат та ефективність управління бюджетними коштами за допомогою єдиного казначейського рахунку як інструменту. Зі свого боку, моніторинг забезпечує виявлення відхилень планових показників від поточних показників виконання бюджету та концентрує увагу на наявних і потенційних проблемах виконання видаткової частини бюджету, і за необхідності стимулює до розробки заходів задля покращення ситуації [1].

Метою є дослідження специфіки процесу казначейського обслуговування місцевих бюджетів Одеської області за видатками, обґрунтування шляхів їх вирішення. Державна казначейська служба є користувачем мережі головного розпорядника коштів, який повністю відповідає за достовірність даних, наведених у мережі. Ця мережа фактично є переліком розпорядників нижчого рівня у структурі головного розпорядника та підрозділена за Кодами програмної класифікації видатків (КПКВКМБ) та за Кодами відомчої класифікації (КВК МБ) [2].

Таблиця 1 – Кількість місцевих бюджетів та розпорядників, одержувачів бюджетних коштів, що отримували фінансування через ГУ ДКСУ в Одеській області 2017–2021 рр.

Рік	Кількість місцевих бюджетів	Кількість установ по мережі місцевих бюджетів
2017	478	2 251
2018	441	1 951
2019	426	1 993
2020	411	1 999
2021	99	1 759

Як представлено в табл. 1, на початку 2020 року місцевих бюджетів в Одеській області нараховувалося 411, із них:

- 1 обласний бюджет,
- 26 районних бюджетів,
- 7 бюджетів міст обласного значення,
- 7 бюджетів міст районного значення,
- 370 бюджетів селищ, сіл, об'єднаних територіальних громад.

Постановою Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» від 17.07.2020 № 807-ІХ затверджено новий адміністративно-територіальний устрій районів Одеської області [5].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Одеської області» від 12.06.2020 № 720-р [4] затверджено перелік територіальних громад Одеської області.

Відповідно до нового адміністративно-територіального устрою Одеська область з 01.01.2021 нараховує 99 місцевих бюджетів (рис. 1), а саме:

- 1 обласний бюджет,
- 7 районних бюджетів,
- 91 бюджет об'єднаних територіальних громад, з них:
  - 19 міських,
  - 25 селищних,
  - 47 сільських бюджетів.

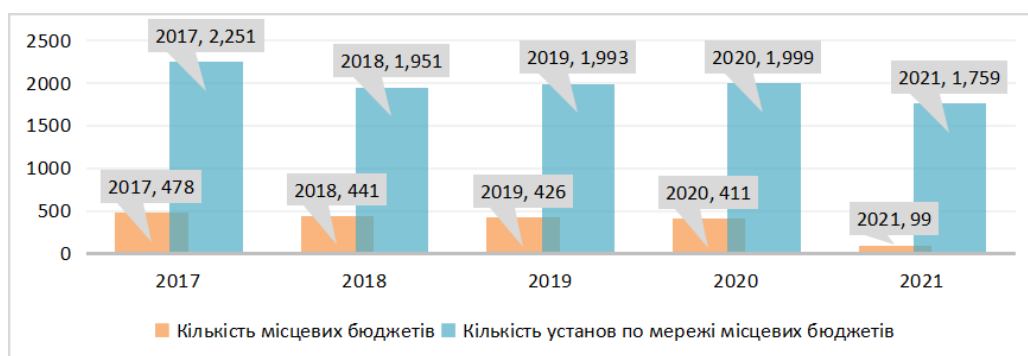

Рисунок 1 – Кількість місцевих бюджетів та розпорядників і одержувачів бюджетних коштів по Одеській області у 2017–2021 рр.

*дані за 9 місяців 2021 року.

Аналіз видатків місцевих бюджетів Одеської області за останні 5 років демонструє тенденцію до зменшення абсолютних показників. Так, у 2020 році касові видатки становили 29 698,8 млн грн, що на 5 561,0 млн грн менше, ніж у 2019 році, або на 15 % (табл. 2). Проте це зменшення викликане насамперед зменшенням частки міжбюджетних трансфертів з Державного бюджету місцевим бюджетам, переведенням закладів первинної медичної допомоги на прямі відносини з Національною службою здоров'я України та здійсненням соціальних виплат і субсидій населенню безпосередньо з Державного бюджету без залучення місцевих бюджетів.

Таблиця 2 – Аналіз касових видатків місцевих бюджетів Одеської області за 2017–2021 рр., млн грн

	2017 рік		2018 рік		2019 рік		2020 рік		9 міс. 2021 року	
	Касові видатки	%	Касові видатки	%	Касові видатки	%	Касові видатки	%	Касові видатки	%
Освіта	5 781,2	19%	6 663,3	22%	8 214,9	23%	9 055,1	30%	9 515,4	45%
Охорона здоров'я	9 416,8	31%	9 434,7	31%	9 260,0	26%	3 243,3	11%	932,6	4%
Всього	30 243,0		30 645,9		35 259,9		29 698,8		21 018,1	
у т.ч. за рахунок										
- власних доходів поточного року	15 100,0		15 595,7		17 547,7		18 336,0		15 677,7	
- міжбюджетних трансфертів	13 231,3		14 856,0		15 034,0		9 091,1		7 144,2	
% міжбюджетних трансфертів у надходженнях МБ	43,7		48,5		42,6		30,6		34,0	

За період 5 років сума касових видатків на освіту, яку здійснили місцеві бюджети Одеської області, збільшилася з 5 781,0 млн грн у 2017 році до 9 515,4 млн грн за 9 місяців 2021 року, водночас видатки на охорону здоров'я зменшилися з 9 416,8 млн грн у 2017 році до 932,6 млн грн за 9 місяців 2021 року, що відбулося завдяки медичній реформі, за якою видатки на первинну медичну допомогу з квітня 2020 року здійснюються Національною службою здоров'я України на рахунки закладів охорони здоров'я, які втратили статус розпорядника бюджетних коштів, а отримали статус комунальних некомерційних підприємств та мають рахунки в банках. Слід зазначити, що сума власних доходів місцевих бюджетів в Одеській області з 2017 року з 15 100,0 млн грн збільшилася до 18 336,0 млн грн у 2020 році, або на 21 %.

Водночас сума отриманих доходів за 9 місяців 2021 року становила 15 677,7 млн грн, тобто тенденція до виконання дохідної частини бюджету має зберегтися й до кінця 2021 року (планувалося отримання доходів у обсягах, що перевищуватимуть минулорічні).

На фоні зменшення переліку видатків, які здійснюються з місцевих бюджетів (охорона здоров'я, надання субсидій та соціальних допомог) частки міжбюджетних трансфертів в обсягах надходжень до місцевих бюджетів (рис. 2) з 43,7 % у

2017 році, 48,5 % у 2018 році та 42,6 % у 2019 році зменшилася у 2020 році до 30,6 %, проте за 9 місяців 2021 року збільшилася до 34,0 % та вони становлять на 01.10.2021 року по Одеській області – 7 144,0 млн грн.

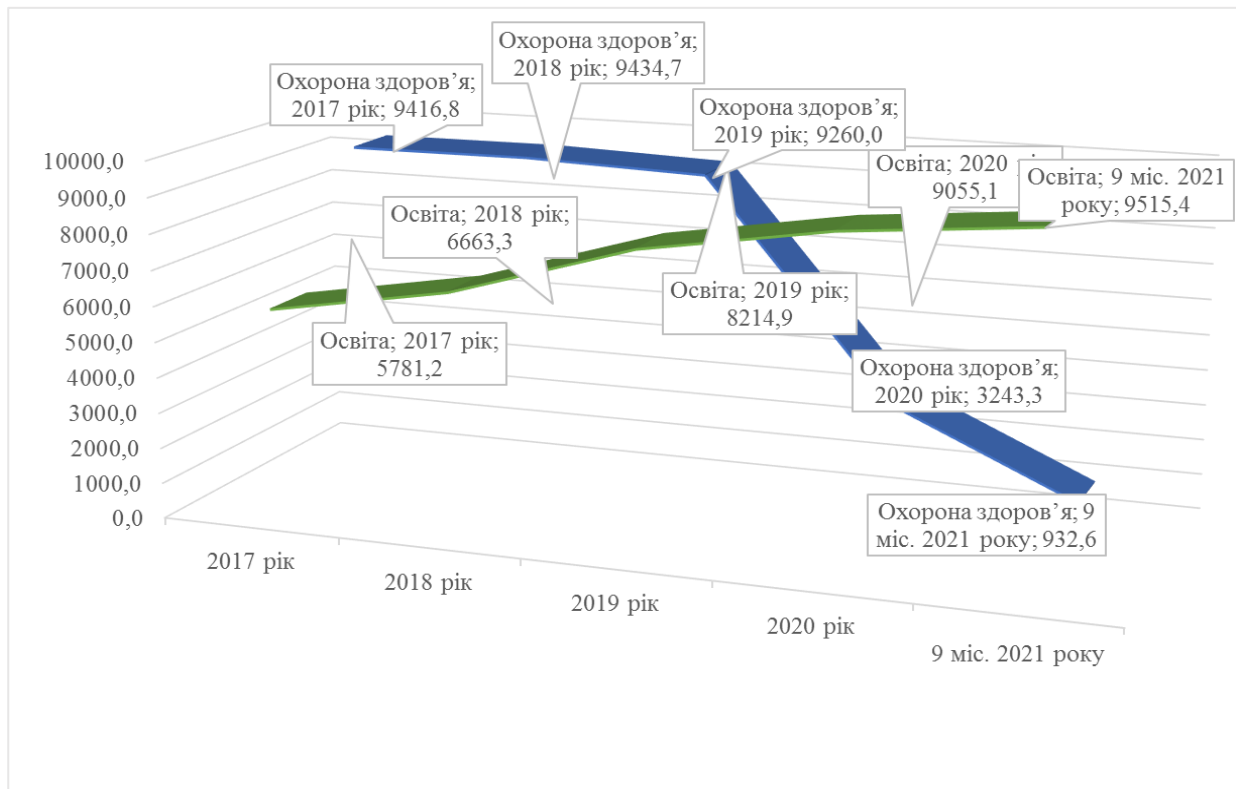

Рисунок 2 – Аналіз видатків з місцевих бюджетів на освіту та охорону здоров'я за 2017–2021 рр., млн грн

Водночас слід наголосити, що зміни в бюджетному та податковому законодавстві були націлені на розширення повноважень органів місцевого самоврядування, на що вказує збільшення дохідної частини місцевих бюджетів та значне зменшення частки міжбюджетних трансфертів з Державного бюджету у надходженнях місцевих бюджетів.

Проте не можна не брати до уваги, що лівова частка видатків, що здійснювалася з місцевих бюджетів або передана на рівень Державного бюджету (видатки на соціальні допомоги та субвенції), або здійснюється з Державного бюджету на пряму на рахунки надавачів послуг первинної медичної допомоги.

Аналіз показників виконання місцевих бюджетів у частині видатків та міжбюджетних трансфертів демонструє, що зміни в бюджетному та податковому законодавстві, які були націлені на реалізацію реформи з бюджетної децентралізації призвели, з одного боку, до збільшення видатків місцевих бюджетів, а з іншого – до зменшення міжбюджетних трансфертів з Державного бюджету (зменшення на 12 % з 2019 до 2020 року та на 5,9 %, порівняно з 2018). Водночас проведений аналіз показує, що система міжбюджетних трансфертів в умовах децентралізації загалом не забезпечує свої функції майже на одну третину.

Висновки. Саме сьогодні ми спостерігаємо відносно проміжні результати проведеної адміністративно-територіальної реформи; надання більших повноважень територіальним громадам (місцевим бюджетам), за наявної концепції поділу доходів та зборів і розмежування видатків між Державним та місцевими бюджетами, територіальні громади (місцеві бюджети) не можуть бути повністю незалежними від трансфертів з Державного бюджету, що в сукупності значно ускладнює процеси децентралізації в країні та підвищує ступінь залежності бюджетів територіальних громад (місцевих бюджетів) від фондів централізованих фінансових ресурсів державного рівня.

Значення органів ДКСУ щодо забезпечення високої фінансової стійкості бюджетів, яка показала високу якість обслуговування та виконання органами казначейської служби власних функцій, насамперед, контролю за дотриманням бюджетної дисципліни, бюджетного законодавства учасниками бюджетного процесу, важко переоцінити. Це відбувається за допомогою єдиного казначейського рахунку, з одного боку, – як інструменту управління бюджетними коштами, з іншого, – як методу обслуговування бюджетів у системі казначейської служби в розрізі дохідної та видаткової частини бюджету. Доведено необхідність застосування єдиного казначейського рахунку для забезпечення ефективної діяльності системи казначейства, яка виявляється не лише можливістю концентрації та децентралізації на ньому фінансових ресурсів, і як результат – прискорення процесу та підвищення оборотності бюджетних коштів, ефективності їх використання і цільового спрямування, доступністю інформації для розпорядників коштів про касові надходження та касові виплати за рахунок коштів державного бюджету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Міністерство фінансів України: сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk> (дата звернення: 18.04.2023).
2. Державна казначейська служба України: сайт. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua> (дата звернення: 18.04.2023).
3. Державна служба статистики України: сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 15.04.2023).
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Одеської області» від 12.06.2020 № 720-р: сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-viznachennya-administrativnih-a720r> (дата звернення: 18.04.2023).
5. Постанова Верховної Ради України «Про утворення та ліквідацію районів» від 17.07.2020 № 807-IX: сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text> (дата звернення: 18.04.2023).
6. Курганська Е. І. Проблеми казначейського управління фінансовими ресурсами в умовах політичної кризи при переході на систему дистанційного обслуговування. Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць. Одеса: Одеського національного економічного університету. 2022. № 1–2(80–81). С. 95–109.
7. Lushpiienko Y., Sandiuk H. and other. Special procedures for electronic public procurement. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*. Volume 22, Special Issue 2S. 2019. P. 1–6.